ردیف استاد ابوالحسن صبا

برای ساز نی

تنظیم

عبدالنقی افشارنیا

اجرا: **فرهاد زالی**

مؤسسه‌ی فرهنگی ـ هنری ماهور

تهران ۱۴۰۳

برای دریافت اجرای صوتی ضبط‌ها QR code را اسکن کنید.

فهرست

پیش‌گفتار ۶

دستگاه شور **Dastgâh-e Shur**

۱. چهارمضراب ..... ۱۳ ..... 1. Châhârmezrâb
۲. درآمد ..... ۱۴ ..... 2. Darâmad
۳. درآمد رهاوی (رهاب) ..... ۱۵ ..... 3. Darâmad-e Rahâvi (Rohâb)
۴. درآمد اوج ..... ۱۵ ..... 4. Darâmad-e Owj
۵. سلمک ..... ۱۶ ..... 5. Salmak
۶. شهناز ..... ۱۷ ..... 6. Shahnâz
۷. قرچه ..... ۱۸ ..... 7. Qarache
۸. رضوی ..... ۱۹ ..... 8. Razavi
۹. حسینی ..... ۲۰ ..... 9. Hoseyni
۱۰. کوچک و بزرگ ..... ۲۱ ..... 10. Kuchak-o Bozorg
۱۱. دوبیتی ..... ۲۲ ..... 11. Dobeyti
۱۲. خارا ..... ۲۳ ..... 12. Khârâ
۱۳. قجر ..... ۲۴ ..... 13. Qajar
۱۴. ملانازی (زیرکش سلمک) ..... ۲۴ ..... 14. Mollânâzi (Zirkesh-e Salmak)
۱۵. فرود ..... ۲۴ ..... 15. Forud
۱۶. گریلی ..... ۲۵ ..... 16. Gereyli

آواز ابوعطا **Âvâz-e Abu'atâ**

۱. چهارمضراب ..... ۲۷ ..... 1. Châhârmezrâb
۲. درآمد ..... ۳۰ ..... 2. Darâmad
۳. سیخی ..... ۳۲ ..... 3. Sayakhi

۴. حجاز ۳۳
5. Hejâz ۳۳
۵. گبری ۳۵
5. Gabri ۳۵
۶. خسرو شیرین (شونی) ۳۶
6. Khosrow Shirin (Shuni) ۳۶
۷. چهارپاره (چهارباغ) ۳۷
7. Châhârpâre (Châhârbâgh) ۳۷

آواز بیات ترک / Âvâz-e Bayât-e Tork

۱. چهارمضراب ۳۸
1. Châhârmezrâb ۳۸
۲. درآمد ۴۰
2. Darâmad ۴۰
۳. جامه‌دران و کرشمه ۴۲
3. Jâme-darân & Kereshme ۴۲
۴. شهابی ۴۳
4. Shahâbi ۴۳
۵. دوگاه ۴۴
5. Dogâh ۴۴
۶. فیلی ۴۵
6. Feyli ۴۵
۷. شکسته ۴۵
7. Shekaste ۴۵
۸. فرود به ترک ۴۶
8. Forud be Tork ۴۶
۹. قطار ۴۶
9. Qatâr ۴۶
۱۰. روح‌الارواح ۴۷
10. Ruh-ol Arvâh ۴۷
۱۱. مثنوی ۴۸
11. Masnavi ۴۸

آواز افشاری / Âvâz-e Afshâri

۱. چهارمضراب ۴۹
1. Châhârmezrâb ۴۹
۲. درآمد ۵۱
2. Darâmad ۵۱
۳. قرایی ۵۲
3. Qarâ'i ۵۲
۴. عراق ۵۳
4. Arâq ۵۳
۵. صدری ۵۴
5. Sadri ۵۴
۶. تخت طاقدیس ۵۴
6. Takht-e Tâqdis ۵۴
۷. رهاب ۵۵
7. Rohâb ۵۵
۸. مثنوی ۵۶
8. Masnavi ۵۶

آواز دشتی / Âvâz-e Dashti

۱. چهارمضراب ۵۷
1. Châhârmezrâb ۵۷
۲. درآمد ۵۸
2. Darâmad ۵۸
۳. رباعی ۵۹
3. Robâ'i ۵۹
۴. عشاق ۶۰
4. Oshshâq ۶۰
۵. گیلکی ۶۰
5. Gilaki ۶۰
۶. غم‌انگیز ۶۲
6. Gham-angiz ۶۲
۷. چوپانی ۶۲
7. Chupâni ۶۲
۸. دشتستانی ۶۳
8. Dashtestâni ۶۳

9. Bayât-e Kord ..... ۶۳ ..... ۹. بیات کرد
10. Deylamân ..... ۶۵ ..... ۱۰. دیلمان

Dastgâh-e Homâyun — دستگاه همایون

1. Châhârmezrâb (1) ..... ۶۶ ..... ۱. چهارمضراب (۱)
2. Châhârmezrâb (2) ..... ۶۷ ..... ۲. چهارمضراب (۲)
3. Darâmad ..... ۶۹ ..... ۳. درآمد
4. Chakâvak ..... ۷۰ ..... ۴. چکاوک
5. Tarz ..... ۷۱ ..... ۵. طرز
6. Neydâvud ..... ۷۳ ..... ۶. نی‌داوود
7. Bidâd ..... ۷۴ ..... ۷. بیداد
8. Oshshâq ..... ۷۴ ..... ۸. عشاق
9. Forud be Homâyun ..... ۷۵ ..... ۹. فرود به همایون
10. Râz-o Niyâz ..... ۷۵ ..... ۱۰. راز و نیاز
11. Leyli-o Majnun ..... ۷۶ ..... ۱۱. لیلی و مجنون
12. Bakhtiyâri ..... ۷۶ ..... ۱۲. بختیاری
13. Shushtari ..... ۷۷ ..... ۱۳. شوشتری
14. Sufi-nâme ..... ۷۸ ..... ۱۴. صوفی‌نامه
15. Nowruz-e Arab ..... ۸۰ ..... ۱۵. نوروز عرب
16. Nowruz-e Sabâ ..... ۸۱ ..... ۱۶. نوروز صبا
17. Nowruz-e Khârâ ..... ۸۲ ..... ۱۷. نوروز خارا

Âvâz-e Bayât-e Esfahân — آواز بیات اصفهان

1. Châhârmezrâb ..... ۸۳ ..... ۱. چهارمضراب
2. Darâmad ..... ۸۴ ..... ۲. درآمد
3. Bayât-e Raje ..... ۸۶ ..... ۳. بیات راجع
4. Oshshâq ..... ۸۷ ..... ۴. عشاق
5. Bayât-e Shirâz ..... ۸۸ ..... ۵. بیات شیراز
6. Suz-o Godâz & Forud ..... ۹۱ ..... ۶. سوز و گداز و فرود
7. Masnavi ..... ۹۲ ..... ۷. مثنوی

Dastgâh-e Segâh — دستگاه سه‌گاه

1. Châhârmezrâb (1) ..... ۹۴ ..... ۱. چهارمضراب (۱)
2. Châhârmezrâb (2) ..... ۹۶ ..... ۲. چهارمضراب (۲)
3. Darâmad ..... ۹۷ ..... ۳. درآمد
4. Zâbol ..... ۹۹ ..... ۴. زابل
5. Mokhâlef ..... ۱۰۱ ..... ۵. مخالف

6. Maghlub ..... ۱۰۲ ..... ۶. مغلوب
7. Muye ..... ۱۰۲ ..... ۷. مویه
8. Masnavi-ye Mokhâlef ..... ۱۰۴ ..... ۸. مثنوی مخالف
9. Hodi va Pahlavi ..... ۱۰۵ ..... ۹. هدی و پهلوی

Dastgâh-e Châhârgâh — دستگاه چهارگاه

1. Châhârmezrâb ..... ۱۰۶ ..... ۱. چهارمضراب
2. Darâmad ..... ۱۰۷ ..... ۲. درآمد
3. Zangule ..... ۱۰۸ ..... ۳. زنگوله
4. Zâbol ..... ۱۱۰ ..... ۴. زابل
5. Mokhâlef ..... ۱۱۱ ..... ۵. مخالف
6. Maghlub ..... ۱۱۳ ..... ۶. مغلوب
7. Hesâr ..... ۱۱۴ ..... ۷. حصار
8. Muye ..... ۱۱۵ ..... ۸. مویه
9. Mansuri ..... ۱۱۶ ..... ۹. منصوری
10. Rajaz ..... ۱۱۸ ..... ۱۰. رجز

Dastgâh-e Mâhur — دستگاه ماهور

1. Châhârmezrâb ..... ۱۱۹ ..... ۱.چهارمضراب
2. Darâmad ..... ۱۲۰ ..... ۲. درآمد
3. Khosravâni ..... ۱۲۱ ..... ۳. خسروانی
4. Goshâyesh ..... ۱۲۲ ..... ۴. گشایش
5. Dâd ..... ۱۲۲ ..... ۵. داد
6. Feyli ..... ۱۲۴ ..... ۶. فیلی
7. Zirafkand ..... ۱۲۴ ..... ۷. زیرافکند
8. Shekaste ..... ۱۲۵ ..... ۸. شکسته
9. Forud ..... ۱۲۵ ..... ۹. فرود
10. Delkash ..... ۱۲۶ ..... ۱۰. دلکش
11. Neyriz ..... ۱۲۸ ..... ۱۱. نیریز
12. Khâvarân ..... ۱۲۹ ..... ۱۲. خاوران
13. Tarab-angiz ..... ۱۲۹ ..... ۱۳. طرب‌انگیز
14. Mâhur-e Saghir ..... ۱۲۹ ..... ۱۴. ماهور صغیر
15. Arâq ..... ۱۳۰ ..... ۱۵. عراق
16. Mohayyer ..... ۱۳۱ ..... ۱۶. محیر
17. Âshurâvand ..... ۱۳۱ ..... ۱۷. آشورآوند
18. Esfahânak ..... ۱۳۱ ..... ۱۸. اصفهانک

19. Baste-negâr ..... ۱۳۱ ..... ۱۹. بسته‌نگار
20. Hazin ..... ۱۳۲ ..... ۲۰. حزین
21. Zangule ..... ۱۳۲ ..... ۲۱. زنگوله
22. Râk ..... ۱۳۳ ..... ۲۲. راک
23. Safir-e Râk ..... ۱۳۳ ..... ۲۳. صفیر راک
24. Râk-e Abdollâh ..... ۱۳۴ ..... ۲۴. راک عبدالله
25. Forud ..... ۱۳۵ ..... ۲۵. فرود

Dastgâh-e Navâ — دستگاه نوا

1. Châhârmezrâb ..... ۱۳۶ ..... ۱. چهارمضراب
2. Darâmad ..... ۱۳۷ ..... ۲. درآمد
3. Kereshme ..... ۱۳۹ ..... ۳. کرشمه
4. Gardâniye ..... ۱۴۰ ..... ۴. گردانیه
5. Naghme ..... ۱۴۱ ..... ۵. نغمه
6. Bayât-e Râje ..... ۱۴۱ ..... ۶. بیات راجع
7. Neyshâburak ..... ۱۴۲ ..... ۷. نیشابورک
8. Oshshâq ..... ۱۴۲ ..... ۸. عشاق
9. Arâq ..... ۱۴۳ ..... ۹. عراق
10. Nahoft ..... ۱۴۴ ..... ۱۰. نهفت
11. Hoseyni ..... ۱۴۵ ..... ۱۱. حسینی
12. Busalik ..... ۱۴۶ ..... ۱۲. بوسلیک
13. Neyriz ..... ۱۴۶ ..... ۱۳. نیریز
14. Masihi (Gushe-ye Masihi) ..... ۱۴۷ ..... ۱۴. مسیحی (گوشه‌ی مسیحی)
15. Hazin ..... ۱۴۷ ..... ۱۵. حزین
16. Gavesht ..... ۱۴۷ ..... ۱۶. گوشت
17. Ashirân ..... ۱۴۸ ..... ۱۷. عشیران
18. Majosli ..... ۱۴۸ ..... ۱۸. مجسلی
19. Khojaste ..... ۱۴۹ ..... ۱۹. خجسته
20. Forud ..... ۱۴۹ ..... ۲۰. فرود

Dastgâh-e Râst-panjgâh — دستگاه راست‌پنجگاه

1. Châhârmezrâb ..... ۱۵۰ ..... ۱. چهارمضراب
2. Darâmad ..... ۱۵۱ ..... ۲. درآمد
3. Zang-e Shotor ..... ۱۵۲ ..... ۳. زنگ شتر
4. Zangule ..... ۱۵۳ ..... ۴. زنگوله
5. Parvâne (Bâl-e Kabutar) ..... ۱۵۳ ..... ۵. پروانه (بال کبوتر)

۶. نغمه ..... ۱۵۴ ..... 6. Naghme
۷. خسروانی ..... ۱۵۴ ..... 7. Khosravâni
۸. روح‌افزا ..... ۱۵۵ ..... 8. Ruh-afzâ
۹. بیات عجم ..... ۱۵۶ ..... 9. Bayât-e Ajam
۱۰. نیریز ..... ۱۵۷ ..... 10. Neyriz
۱۱. پنجگاه و سپهر ..... ۱۵۷ ..... 11. Panjgâh va Sepehr
۱۲. عشاق ..... ۱۵۷ ..... 12. Oshshâq
۱۳. مبرقع ..... ۱۵۸ ..... 13. Mobarqa'
۱۴. قرچه ..... ۱۵۸ ..... 14. Qarache
۱۵. نهیب ..... ۱۵۸ ..... 15. Nahib
۱۶. عراق ..... ۱۶۰ ..... 16. Arâq
۱۷. آشورآوند ..... ۱۶۱ ..... 17. Âshurâvand
۱۸. اصفهانک ..... ۱۶۱ ..... 18. Esfahânak
۱۹. بسته‌نگار ..... ۱۶۱ ..... 19. Baste-negâr
۲۰. حزین ..... ۱۶۲ ..... 20. Hazin
۲۱. ابوالچپ ..... ۱۶۲ ..... 21. Abolchap
۲۲. طرز ..... ۱۶۳ ..... 22. Tarz
۲۳. لیلی و مجنون ..... ۱۶۴ ..... 23. Leyli-o Majnun
۲۴. نفیر و فرنگ ..... ۱۶۴ ..... 24. Nafir va Farang
۲۵. نوروز عرب ..... ۱۶۵ ..... 25. Nowruz-e Arab
۲۶. نوروز صبا ..... ۱۶۶ ..... 26. Nowruz-e Sabâ
۲۷. نوروز خارا ..... ۱۶۷ ..... 27. Nowruz-e Khârâ
۲۸. فرود ..... ۱۶۷ ..... 28. Forud
۲۹. راک ..... ۱۶۸ ..... 29. Râk
۳۰. راک عبدالله ..... ۱۶۹ ..... 30. Râk-e Abdollâh
۳۰. راک هندی ..... ۱۷۰ ..... 30. Râk-e Hendi
۳۱. نغمه‌ی راک (هندی) ..... ۱۷۰ ..... 31. Naghme-ye Râk (Hendi)
۳۲. صفیر راک ..... ۱۷۱ ..... 32. Safir-e Râk
۳۳. فرود ..... ۱۷۱ ..... 33. Forud

سخنی که با تو دارم به نسیم صبح گفتم
دگـری نمی‌شنـاسـم تو ببـر که آشنایی
سعدی

پیش‌گفتار

آنچه در چاپ این کتاب به نظر هنردوستان و علاقه‌مندان به ساز نی می‌رسد، مجموعه‌ی یادگار نفیس و ذی‌قیمت استاد ابوالحسن صبا است که برای سازهای مختلف مانند سنتور، ویلن و سه‌تار نوشته شده است. فراگیری ساز نی از روی نت بالاخص در یک دهه‌ی گذشته بسیار فراگیر شده و همچنین پیشرفت‌های زیادی در زمینه‌ی مکتوب کردن آثار موسیقی ایرانی به‌ویژه ردیف‌های موسیقی ایرانی حاصل شده است. به همین‌خاطر تصمیم گرفتم ردیف استاد ابوالحسن صبا که هم ردیف سازی و هم ردیف آوازی است و همچنین در موسیقی سنتی ایران الگو و مطابق برنامه دانشگاه‌های موسیقی است، تا آنجا که به اصل و محتوای آن لطمه وارد نشود، جهت فراگیری بهتر ساز نی نت‌نویسی، آوانگاری و تدوین کنم.

از کسانی که به نحوی در تهیه‌ی این مجموعه همکاری داشته‌اند، مخصوصا شاگرد عزیزم فرهاد زالی برای اجرا و کنترل قطعات تشکر می‌کنم و از موسسه‌ی فرهنگی‌ـهنری ماهور و همکارانشان برای چاپ و نشر آن سپاسگزارم.

عبدالنقی افشارنیا

زمستان ۱۴۰۳